

Referanse: 2022/98

Dato: 02.12.2022

Til medlemmer
i faglig råd for håndverk, design og produktutvikling

Referat møte i faglig råd for håndverk, design og produktutvikling (FRHDP)

Dato: torsdag 1. desember kl 10-14

Sted: Utdanningsdirektoratet, møterom 4.

Fra arbeidstakersiden	Fra arbeidsgiversiden
Asle Bakken, LO Peter Helland Hansen, LO Elise Henden, LO	Kitty Krohn Riege, Spekter Tor Svarva NHO (Service og Handel) Egil Sundet, NHO (Norsk Industri) Natasha Bjørnset Reksten, Virke
	Andre organisasjoner
	Gry-Kristina Fors Spein, Sámiid Duodji Einar Stamnes, Norsk Håndverksinstitutt Inge Sørgård, Kulturrådet
Fra lærerorganisasjoner	Fra skoleeier
Marianne Monsrud, Utdanningsforbundet	Jan Kristian Vestjord, KS Jørn Olav Bekkelund, KS
Fra Elevorganisasjonen	Fra Utdanningsdirektoratet og Sametinget

	Jorunn T. Leegaard, fagansvarlig fra sekretariatet for SRY og faglige råd Marianne Farstad-Jensen Divisjon for læreplan og vurdering (til kl 12) Inger Anne Klemetsen, Sametinget- (til kl 12)
--	---

Forfall; Sylvi Berg, Hildegunn Bjørgen, Halvard Leirvik, Billy Lätt, Svein Anders Tjernsbekk, Bjørn Arne Nordahl, Johannes Vangsnes.

Sak 2022/43 Godkjenning av innkalling og dagsorden

Sametinget ved Inger Annen Klemetsen var ved en feil falt ut av innkallingen, og mottok dagsorden og sakspapirer først 29.november pr mail. Innkalling og dagsorden ble godkjent.

Sak 2022/44 Forslag om etablering storurmakerfaget

Utredningen av forslaget er i prosess. Det ble i møte gitt en presentasjon av status – utfordringer, mulige løsningsforslag med vurderinger av ulike konsekvenser. Det ble tatt opp videre framdriftsplan. [Se presentasjon her.](#)

Fra diskusjonen;

Utredningen så langt belyser utfordringsbildet og målene med forslag om å etablere storurmakerfaget som lærefag etter 2+2 modellen på en grundig måte. Det ble etterspurt hvorfor faget ble lagt ned. Det er et lite marked men viktig kompetanse/lærefag å sikre. Det ble understreket at samfunnet har endret seg siden 2015, med tanke på bevissthet om gjenbruk/vedlikehold i privatmarkedet, samt kartlegginger fra off sektor. Riksantikvaren understreket behov for kompetanse i dialogmøte 24.oktober. Det ble pekt på utfordringer med å «presse» for mye inn i lærefagene. Vil alternativ med en fordypning medføre fare for at det skjer? Det ble pekt på at det er viktig å ha med alternativer videre i utredningen -både fordypning og eget lærefag. Alternativer med videreutdanning på fagskolenivå ble pekt på som sårbart for kompetansen som trengs – lite grunnlag for studenter. Det ble tatt opp utfordringer med få lærebedrifter i dag, og få læreplasser. Krevende å få kvalitet i små fag, med få lærlinger. Samtidig, vil ulike lærefag evt fordypninger kunne gi søkere flere valg (fin- og grovmotorikk). Det ble drøftet muligheter innenfor dagens læreplan hvis lokalt handlingsrom utnyttes til fulle. Det ble diskutert at ny læreplan, hvor det er hentet inn elementer om store ur/tårnur/mekaniske ur, trådte i kraft fra i høst, og at vi har få erfaringer foreløpig.

Vedtak

FRHDP tar gjennomgangen av status i utredningsarbeidet til orientering. Rådet har følgende innspill og råd til videre arbeid i saken:

- Utrede om fordypning er et reelt alternativ, en liten gruppe se på læreplanutvikleren og vurdere. Fagansvarlig følger opp.
- Sjekke ut alternativer på nordisk nivå nærmere.

- Saksutredning sendes rådet når den er mer klar.
- Sak opp på rådsmøte 16.2.23.

Sak 2022/45 Forslag om endring glassblåserfaget

Utredningen av forslaget er i prosess, og det ble i møte gitt en presentasjon av status – utfordringer, mulige løsningsforslag og ulike konsekvenser. Det ble tatt opp videre framdriftsplan. Se presentasjon her.

Fra diskusjonen:

Alternativet med fordypning i videreforedling/«kald del» er utredet nærmere siden dialogmøte og rådsmøte sist. En liten gruppe med representant fra forslagstiller og fra læreplangruppe har sammen med saksbehandler i Udir vurdert dette i læreplanutvikleren. Det viser seg at det i denne saken er lite realistisk med fordypning som en løsning på kompetansebehovene. Det er dels for få felleselementer og læreplan glassblåser/varm del er allerede omfattende. Det kan være tilstrekkelig innhold til et eget lærefag om videreforedling. Det ble diskutert om en løsning her er å splitte i to fag? Uheldige konsekvenser med etablering av små fag ble her understreket. Lærebedrifter og læreplasser ble drøftet, det kan være at noen bedrifter innen varm del også har behov for, og vil kunne ha læreplasser i et lærefag i videreforedling. Det blir viktig å lytte til bransjene videre. Glass som materiale gjør at det er annerledes enn andre fag som f eks innen tre – varm og kald del svært forskjellige materialer å ha kompetanse om.

Vedtak:

FRHDP har følgende innspill og råd til videre arbeid i saken:

- Bra at ulike alternativer er grundig utredet, gjennomgangen viser også at det er behov for å finne tiltak som ivaretar ulike kompetansebehov i ulike virksomheter i bransjen.
- Utrede videre nullalternativ med bruk av lokalt handlingsrom, og kald del som eget lærefag
- Saksutredning gjerne sendes rådet, og sak opp på neste rådsmøte.

Sak 2022/46 Revidering av retningslinjer for utforming av læreplaner i LK20/LK20S

Det er behov for oppdatering av [Retningslinjer for utforming av nasjonale og samiske læreplaner for fag i LK20 og LK20S](#). Retningslinjene ble fastsatt av Kunnskapsdepartementet i samråd med Sametinget i 2018 ifm fagfornyelsen. Endringene foreslått nå er det Udir vurderer som nødvendige presiseringer og tilføyelser for å kunne ivareta intensjonene med fagfornyelsen i videre arbeid med eventuelle endringer i allerede fastsatte læreplaner, eller nye læreplaner.

Retningslinjene gjelder for utvikling av alle læreplaner i hele grunnopplæringen. Udir vil anbefale overfor Kunnskapsdepartementet at det vil være et eget vedlegg med skriveveiledning som er spesielt for læreplaner i yrkesfaglige programfag. Læreplanarbeidet for yrkesfag vil i tillegg omfattes av gjeldende føringer beskrevet i mandat og retningslinjer for samarbeidet mellom SRY, faglige råd og Utdanningsdirektoratet.

Vedtak:

Rådet etterspurte informasjon læretid i utlandet. Rådet mener retningslinjene er tydelige slik de nå er presentert. Rådet slutter seg til justeringene som er gjort. I tillegg bør det tas inn veiledning ved fordypninger i vg3.

Sak 2022/47 Møteplan for rådet for første halvår 2023

I mandat og retningslinjene for samarbeid mellom SRY, faglige råd og Udir står det at de faglige rådene skal ha 4-6 møter i året. Rådene beslutter selv form på møtene. Udir jobber med årshjul for rådsarbeidet, for å sikre best mulig prosesser med oppdrag og frister fra Kunnskapsdepartementet, og annet arbeid i rådene.

Vedtak

Rådet vedtok følgende møteplan;

- 16.februar
- 19.april
- 7.juni

Det ble foreslått at rådsmøtene legges opp som fysiske rådsmøter. I tillegg kan det ved behov legges inn korte, digitale møter for konkrete saker med korte frister. Det kan være behov for et kort digitalt møte medio mars.

Sak 2022/48 Ny poengberegning for inntak til yrkesfag

Kunnskapsdepartementet (KD) har gitt Udir i oppdrag å utrede om det er hensiktsmessig med regler som i større grad enn i dag gir en mer balansert vektning av fellesfag og programfag ved inntak til vg2 og vg3. Udir har fått i oppdrag å opplyse behovet for å endre gjeldende poengberegning, og beskrive på hvilken måte en endret vektning av fellesfag og programfag ved inntak til vg2 kan løse problemet.

I oppdragsbeskrivelsen har KD vist til Meld. St. 21 (2020–2021) Fullføringsreformen – med åpne dører til verden og fremtiden, der et av tiltakene er at *"Regjeringen vil endre inntaksforskriften for yrkesfag slik at programfag vektet tyngre enn fellesfag"*. Tiltaket i meldingen har sammenheng med at poengberegningen vektet likt i alle fag, og i enkelte utdanningsprogram er det flere fellesfag enn de yrkesfaglige fagene. Det kan ifølge regjeringen bety at *«...en elev som har gode karakterer i fagene rettet mot ønsket fagbrev, kan risikere å bli fortrent av en elev med svakere yrkesfaglig kompetanse, men gode karakterer i fellesfagene»*. Regjeringen mener at gjennomsnittskarakterer i de yrkesfaglige fagene bør vektet mest i inntak på yrkesfag. Meldingen er ikke tydelig på hvordan/hvor mye programfag skal vektet mer enn fellesfag.

Fra diskusjonen:

FRHDP viser til at denne problemstillingen er drøftet i rådene i tidligere perioder. Det ble understreket at dette er krevende problemstillinger, og at det ved endringer må utredes nøye slik at det ikke oppstår utilsiktede konsekvenser. Det

ble påpekt at dagens regler allerede vektet ulikt, og at programfagene i dag vektet mindre enn fellesfagene. Det ble tatt til orde for at det er gode grunner for å vekte programfagene mer, og særlig i utdanningsprogrammet HDP med håndverksfag og hvor andelen som kommer inn på førsteønske mellom vg1 og vg2 er lavere enn i andre yrkesfaglige program. Det ble pekt på at fellesfagene er viktige i samfunns- og arbeidslivet i dag, men at de er krevende for mange, ungdom og voksne, og at det ikke må bli unødige barrierer for å komme videre i håndverksfag. Det ble vist til utfordringer med motivasjon og frafall ved å ikke komme inn på ønsket programområde vg2. Det ble vist til Grønland som et eksempel på at språk og fellesfag har bidratt til frafall og mange uten utdanning og arbeid. Det ble også pekt på at det er viktig at man ikke i for stor grad setter fellesfag og programfag opp mot hverandre. Samtidig er det erfaring at heving av kontrakter ofte skyldes svake prestasjoner i mer teoretiske fag/grunnleggende ferdigheter. Styrking av opplæring i skole og yrkesretting av fellesfagene er viktige tiltak.

Vedtak:

Rådet merker seg at det er til dels store variasjoner mellom programområdene i hvor stor andel som får første- eller andre ønsket sitt oppfylt på vg2 i Håndverk, design og produktutvikling. FRHDP understreker at dagens regler innebærer større vektning av fellesfagene enn av programfagene. Det er krevende problemstillinger, og viktig med grundig utredning og vurdering. Arbeidslivet etterspør fagarbeidere, og det er viktig at ikke fellesfagene blir urimelige barrierer for å komme videre fra vg1 til vg2 innen håndverksfagene. FRHDP mener det er fornuftig at programfagene får mer vekt enn fellesfagene. Vektningen bør reflektere timeantallet.

Sak 2022/49 Høring «kulturarvskoler» og inntak av voksne uten rett

I Hurdalsplattformen står det blant annet at regjeringen skal «Innføre ei særskilt grunnfinansiering for kulturarvskular, og sikre at skulane òg kan ta inn vaksne utan rett til vidaregåande opplæring i desse faga».

Kunnskapsdepartementet har nå på høring å endre forskrift til privatskolelova slik at følgende skoler, Hjerleid Handverksskole AS, Plus-skolen AS og Møbelsnekkerskolen AS, får utvidet mulighet til å ta inn voksne søkere uten rett til videregående opplæring. [Se høring her](#). Frist 3.1.23. Rådet diskuterte saken i møtet 8.11.

Vedtak:

FRHDP sender høringsbrev som gjennomgått i møtet.

Sak 2022/50 Liste små verneverdige fag som utløser ekstra tilskudd til lærebedrift

I tilbudsstrukturen for fag- og yrkesopplæringen finner vi fag som ivaretar tradisjonelle håndverksfaglige teknikker, metoder og materialer. Fagene blir vurdert til å ha en kulturell verdi. Det er derfor av samfunnsmessige årsaker viktig å videreføre kunnskapen, på tross av at fagene har et lite

rekrutteringsbehov. Fylkeskommunen gir et ekstra tilskudd per år for læretiden i bedrift for verneverdige tradisjonshåndverksfag.

Utdanningsdirektoratet avgjør, etter innspill fra Sekretariatet for små og verneverdige fag (SSV) og de faglige rådene, hvilke fag som skal regnes som verneverdige tradisjonshåndverksfag. [Se liste for 2022 her.](#)

Listen ble grundig gjennomgått høsten 2021, og justeringer i listen fra 2022 henger i stor grad sammen med implementering av ny tilbudsstruktur og nye læreplaner i fag- og yrkesopplæringen. Løpende lærekontrakter sikres tilskudd gjennom overgangsordning.

Det ble tatt opp at lærlingetilskuddet ikke er økt siste år, heller ikke prisjustert, og det er krevende for mange av lærebedriftene å ta inn lærlinger i tradisjonshåndverksfagene med strammere tilskudd. Rådet følger dette opp.

Vedtak:

FRHDP støtter at det ikke er behov for å justere listen over verneverdige tradisjonshåndverksfag for 2023.

Sak 2022/51 Kort rapport fylkesbesøk – oppfølgingspunkter

Det er laget en kort rapport fra fylkesbesøket til Troms og Finnmark 6.-9.november, se [rapport her](#).

Vedtak

Rapport gjennomgått. Oppfølgingspunkter følges særlig opp i arbeidet med utviklingsredegjørelsen.

Sak 2022/52 Orienteringssaker

Utdanningsspeilet 2022

Utdanningsspeilet er Utdanningsdirektoratets årlige oppsummering av statistikk og forskning grunnopplæring, og barnehage, i Norge. Siste utgave kom i slutten av oktober i år.

<https://www.udir.no/utdanningsspeilet>

NOU 2022: 13 Med videre betydning – Et helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling i barnehage og skole

Utvalget for etter- og videreutdanning i barnehage og skole overleverte utredningen til Kunnskapsdepartementet 28. september 2022. Det har vært en ambisjon for utvalget at alle lærere og andre ansatte i barnehage og skole skal få gode muligheter for kompetanseutvikling gjennom hele arbeidslivet. Dette skal bidra til å utvikle kvaliteten i barnehager og skoler, og fremme utvikling, læring og dannelse hos barn og elever, og gi likeverdige muligheter og likeverdig kvalitet over hele landet.

Noen temaer som er særlig relevant for yrkesfagene er;

- Opprette flere videreutdanningstilbud innenfor yrkesfaglig utdanning
- Styrke fagskoler som aktør
- Gjennomgang dimensjonering i fagskolesektoren, omfang og innhold
- Videreføre instruktører og faglige ledere som gir opplæring i bedrift som målgruppe

Høringsfrist er 28.februar 2023.

Det legges opp til høringskonferanser 10.januar i Oslo, 11.januar i Tromsø, 13.januar i Bergen.

[Mer info om høringen her.](#)

Ny rapport i evaluering av «Yrkesfaglærerløftet»

Deltakerundersøkelsen for yrkesfaglærere 2022

Resultater fra spørreundersøkelser til deltakere på videreutdanningstilbud

Nifu 2022. Link til [rapport her.](#)

Læreplanverktøy nå tilgjengelig for instruktører/opplæring i bedrift

Et planleggingsverktøy er tilgjengelig i læreplanvisningen på udir.no.

Verktøyet gir støtte til å ta i bruk læreplanene. Dette verktøyet er nå også tilgjengelig for instruktører i lærebedrifter. Virksomheter må signere databehandleravtalen for planleggingsverktøyet før bruk.

[Link til verktøyet her.](#)

Vedtak:

Sakene ble tatt til orientering. Fagansvarlig holder rådet informert om arbeidet med NOU 2022:13.

Sak 2022/54 Saker til møter 2023

Rådet oppfordres til å sende inn saker til rådsmøtene.

Det legges opp til korte innlegg fra relevante prosjekter i rådsmøter, f eks:

- invitere forsker Jeanine van Halteren fra OsloMet til et rådsmøte for å få mer innsikt i prosjektet [VERLICHT, se kort omtale av prosjektet her.](#)
- invitere Inger Smedsrud, SSV ang KA rapport og oppfølging
- invitere andre f.eks. «Bunad til Unesco»-arbeidsgruppe ved Norges Husflidslag